

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period
20. - 26. avgust 2016. godine

Bilten broj 35/2016

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	4
Kontrola po zakonu ili "direktor protiv izvođača"	4
Predsednik Vlade i javni servis	5
Donacije beogradskoj komunalnoj policiji – rupe u propisu i propust gradonačelnika da ih zatvori... 7	
Sakrivene pozicije.....	9
Mediji	10
Milioni evra u džep preprodavcima uglja iz Resavice	10

Aktivnosti

Iz preduzeća Srbija kargo ad dobili smo poziv na sastanak jer planiraju prodaju rashodovane imovine velike vrednosti, a žele da to obave na transparentan način uz nadzor građanskog društva. Predstavnici TS Danilo Petrović i Nemanja Nenadić ukazali su na sastanku na načine za unapređenje transparentnosti i efikasnosti procesa, a na osnovu iskustava u radu naše organizacije. TS i Srbija kargo saglasili su se da je u ovoj oblasti zakonski okvir nepotpun i da bi bilo korisno da se precizira.

Aktivno je i Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) TS. Primili smo 18 poziva na telefon 0800 081 081 i osam mejlova na ts@transparentnost.org.rs. Imali smo i 11 slučajeva otvorenih na osnovu informacija dobijenih poštom, preko Facebooka, ličnim kontaktima, sa interneta ili iz pres klipinga. Prenosimo dva slučaja iz prakse Savetovališta:

Zanimljiv slučaj g. Zelenovića koji je radio u Banja Luci, u predstavništvu preduzeća Planika čije je sedište bilo u Sloveniji, pre i nakon početka ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini. G. Zelenović je radio u Sloveniji, Bosni i Hercegovini i Srbiji te pokušava da objedini podatke o izvršenim obavezama poslodavaca prema njemu a koji mu daju pravo na punu penziju. Problem postoji kod Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, koji ne priznaje određeni period radnog staža u Bosni i Hercegovini. Za sada se zna da je g. Zelenović doveden u specifičnu situaciju dokazivanja određenih činjenica koje su već utvrđene. Naša organizacija će posle kompletne analize i prikupljanja podataka pomoć potražiti od kolega iz Transparency Bosne i Hercegovine kako bismo pokušali da rešimo nejasnoće.

Takodje, izdvajamo interesantan slučaj, na koji nam je skrenuta pažnja od strane jednog od stručnjaka koji se bavi ovim pitanjima, i to nakon [članka objavljenog u dnevnom listu "Novosti"](#), a koji se odnosi na potencijalne posledice odlaganja nuklearnog otpada na teritoriji Republike Srbije. Navedeni su sledeći problemi: ne funkcioniše sistem rane najave nuklearnog akcidenta, tehnički problemi oko izbora direktora javnog preduzeća, nepovoljno je stanje i sa IPA projektima, koji su bili od ključnog značaja za razvoj i dalji rad javnog preduzeća, strateško stanje preduzeća, itd. Transparentnost Srbija će najpre pokušati da pribavi sve relevantne dokumente i podatke koji oslikavaju navedene ali i druge probleme, pa na osnovu toga da utvrdi dalje korake ka njihovom pojedinačnom i sistemskom rešavanju, što je jedan od osnovnih zadataka ALAC pravnog savetovališta (sistemsko rešavanje problema kroz javno zagovaranje).

U protekloj sedmici na našem internet sajtu objavili smo četiri teksta, a na [Facebook stranici](#), na kojoj imamo 29.200 "lajkova", šest tekstova, komentara i linkova u vezi sa antikorupcijskim aktuelnostima. Na Tviteru, gde imamo 5.750 pratilaca, najviše pažnje izazvao je [naš tvit](#) u vezi sa petogodišnjim v.d. stanjem u Putevima Srbije.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom¹

Kontrola po zakonu ili "direktor protiv izvođača"

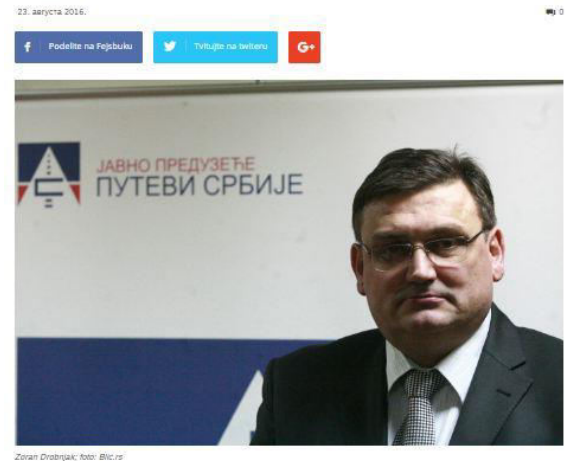
25. avgust 2016.

Izgradnja puteva u Srbiji je oduvek davala mnoštvo povoda za komentare i sumnje u neregularnosti, ali je ipak teško pronaći izjavu sa više nelogičnosti od one koju je dao vršilac dužnosti direktora JP Puteva Srbije, Zoran Drobniak povodom rekonstrukcije mosta na obilaznici oko Čačka. [Kako prenosi Glas zapadne Srbije](#), "u ovom trenutku stručne službe ispituju kvalitet izvedenih radova, jer se sumnja da nije ugrađena preporučena marka cementa". "Most radimo da traje 40 godina i neću dok sam na ovom mestu dozvoliti nijedan propust. Javnost je apsolutno u pravu kada kritikuje izvođača. On je nametnut na tenderu i ja sam i tada bio protiv, iako je bio najjeftiniji. Da sam ja odlučivao, do sada bismo imali most i garantovali za kvalitet, ali zakon je takav i nismo mogli protiv njega. Ali, dužni su da ispoštuju kvalitet, pa ćemo imati most koji će trajati pola veka ili ćemo raščistiti situaciju sa njima. U ovom trenutku se ispituju radovi, kvalitet betona i konstrukcije", rekao je Drobniak za Glas zapadne Srbije. Na javnom tenderu, kako javlja taj medij, posao je kao najjeftiniji ponuđač dobila mađarska firma "Kes internacional", koja je zatim kao podizvođača angažovala domaće preduzeće "Vest gradnja".

U čemu je problem? Kod javnih nabavki nije obavezno da se izabere najjeftinija ponuda. Mogu se predvideti i drugi elementi kriterijuma ekonomski najpovoljnije ponude (npr. rok za

¹<http://goo.gl/PjRIEj>

Drobniak ljut što kasni rekonstrukcija mosta na Moravi

ČAČAK – Direktor Javnog preduzeća "Putevi Srbije" Zoran Drobniak naložio je ispitivanje kvaliteta radova na mostu preko Zapadne Morave, piše Glas Zapadne Srbije (GZS), a prenosi B92.

izvršenje radova, dužina garancije i drugo). Stoga je v.d. direktora ovog javnog preduzeća morao o tome da razmišlja ranije, kada je tender raspisivan, a ne da nakon dostavljanja ponuda "bude protiv izvođača". Jedini opravdani razlog da se bude protiv toga da određena firma izvodi radove moglo bi da bude prethodno loše iskustvo "Puteva Srbije" ili drugog naručioca sa njima (nepoštovanje rokova i kvaliteta izvršenja i drugo). Ako postoji strah da će se neko takav javiti i dati najbolju ponudu, naručilac može da se obezbedi odgovarajućim garancijama, da predvidi kontrole tokom izvršenja radova, fazno plaćanje i drugo.

S druge strane, postoje i legitimni razlozi da se suzi broj firmi sa kojima država želi da radi, iako sa njima nije imala nikakva loša iskustva. Takve razloge treba formulisati na principijelan način, tako da važe za sve jednako. Preduslov za to je da naručilac, za početak, dobro prepoznaje sopstvene potrebe. Na primer, od izvođača

radova se mogu tražiti odgovarajuće reference, određeni tehnički, finansijski i drugi uslovi, od njih se mogu tražiti garancije za dobro izvršenje posla itd. To nije nešto o čemu se raspravlja naknadno, kada je postupak nabavke već sproveden, već na početku, i nije stvar o kojoj bi trebalo da se razmišlja tako da se posao poveri unapred određenom favoritu, niti zarad toga da bi se samo jedna firma isključila iz konkurencije. Drugim rečima, direktor JP i pre njega, stručne komisije preduzeća, trebalo je da formulišu uslove i kriterijume, polazeći od potreba. Ne samo da izjava direktora mnoge asocira na neregularne tokove odlučivanja ("nametanje ponuđača", "preporučena marka cementa"), već odaje i nepoznavanje Zakona o javnim nabavkama o čijoj primeni bi, između ostalog trebalo da se stara.

Ispitivanje kvaliteta radova je takođe obaveza javnog preduzeća Putevi Srbije. Izjava v.d. direktora JP Putevi Srbije, u kojoj se naglašava da se u ovom slučaju proverava kvalitet betona i konstrukcije, može se tumačiti i kao da takvih kontrola ne bi bilo da direktor lično nema sumnje u ovog izvođača radova. A to je već mnogo krupniji problem od bilo kojeg kršenja procedure javnih nabavki, loše pripreme tendera i istupa vršioca dužnosti direktora namenjenih javnosti.

Uzgrad, treba pomenuti da je Drobnjak u svojevrsnoj "izbornoj kampanji" jer je već tri godine kandidat na konkursu za direktora. Naime, on je od 2007. do 2011. bio direktor Puteva, a od decembra 2011. godine je vršilac dužnosti. Poslednji put mu je taj status produžen u novembru 2013. godine. Tada važeći zakon propisivao je da v.d. stanje na čelu JP može da traje najviše šest meseci, uz još šest meseci produžetka pri vanrednim okolnostima. Novi zakon, iz februara ove godine, ograničio je

da jedna osoba može da bude v.d. direktora najduže godinu dana. U međuvremenu, u julu 2013. raspisan je konkurs za direktora, na koji se Drobnjak prijavio. Konkurs, međutim, do danas nije okončan, a novi zakona ne propisuje rok do kada bi konkursi raspisani po starom zakonu moraju da se okončaju. Proteklih godina u medijima su se pojavljivale najave da će se raspisati novi konkurs kada se Koridori doo pripoje Putevima Srbije. Iako je Vlada odluku o pripajanju donela još u novembru 2014. to do danas nije okončano. [Mediji su prenosili](#) da je direktor Koridora "nesmenjiv", ali i da je problem što [Vlada Azerbejdžana nikako da da saglasnost za pripajanje](#), s obzirom na to da je ona jedan od kreditora a Koridori su preuzeli obaveze prema kreditorima.

A što se tiče kvaliteta mosta, TS će od JP Putevi Srbije tražiti informacije o ovoj nabavci.

Predsednik Vlade i javni servis

24. avgust 2016.

Vrlo je nezahvalno komentarisati govor u šiframa. Međutim, kada takav govor održi najmoćniji čovek u državi, u njemu se traži poruka. Na žalost, novinari koji su prisustvovali konferenciji za štampu su još jednom propustili priliku da makar zahtevaju pojašnjenje tamo gde je ono bilo neophodno i umesto toga su zapljusnuli građane još jednim talasom poruka koje, čak i kada su jasne, nisu obrazložene. Predsednik Vlade je na konferenciji za štampu od 22. avgusta 2016, očigledno iskazao nezadovoljstvo javnim servisom. Ostalo je nejasno čime je u stvari bio nezadovoljan, u kojem svojstvu i da li je za tako nešto imao osnova.

Prema [izveštajima sa ove konferencije](#) Vučić je oštro kritikovao one koji su samo imali loše i

negativne komentare tokom Olimpijskih igara u Riju 2016, posebno pominjući RTS kao javni servis, za koji je ponovio da i dalje tamo neće gostovati. Rekao je i sledeće: "O nekima na javnom servisu me je sramota i da govorim. Svi građani ih plaćaju da bi oni širili mržnju prema pojedincima ili vladi samo zato što ne mislimo kao oni. Ja na RTS ne idem već 4 do 5 meseci i neću ni da idem. Vodite politiku kakvu hoćete, osim što nam uzimate stalno sve više para". Obrativši se (neimenovanim) kritičarima s javnog servisa, premijer je upitao: "Što se nisi odrekao visokih dnevnica pa da uložimo za bazene. Potrpao si pare za odlazak u Brazil u svoje džepove, a nisi se odrekao za bazene, koji tvrdiš da nedostaju". "Ne prihvatom ocene primitivnog ološa, koji samo misli da uvredama može da reši sve". „Nije u pitanju svađa, poštujem što su javni servis, nažalost pojedini urednici se ponašaju kao političke persone, sami ste svedoci tome, vidite šta rade u programu. A ja imam pravo kao ličnost da se s tim ne slažem: Jel' ih neko dira, sede tu, ko ih je postavio ne znam, DS ili neko drugi, sede tamo već četiri godine i pre toga još deset. Neka rade svoj posao, mene jedino interesuje koliko su para potrošili. Neka pričaju o meni i vladi šta hoće, ja ću da uzvraćam". "Sve to treba da se pokaže narodu, jer to plaćaju građani, kao i bazene, koje oni neće da vide: Isto tako oni su obavezni da nam odgovore, kao što ja odgovaram vama ovde".

Nakon ove konferencije RTS upadljivo nije polemicala sa izjavama Vučića. S druge strane, [objavila je podatke](#) o trošovima i učinku praćenja olimpijskih igara, a sve to uz poređenja koja imaju za cilj da pokažu da ti troškovi nisu bili previsoki (sa prethodnim olimpijskim igrama i drugim nacionalnim TV stanicama).

Prvo o javnosti troškova RTS: Aleksandar Vučić, kao i bilo koji građanin Srbije ili građanin sveta ima nesumnjivo pravo da zahteva od RTS-a, kao javnog servisa informacije o troškovima rada. To pravo proizlazi iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Kada bi on ili bilo ko drugi tražio kopije dokumenata koji se odnose na troškove angažovanja osoblja, dnevnica, smeštaja, putovanja u Rio i slično, RTS bi kopije tih dokumenata morala da mu dostavi, uz uklanjanje nekih privatnih podataka (npr. brojevi tekućih računa zaposlenih na koje su uplaćene dnevnice). S druge strane, Aleksandar Vučić, kao predsednik Vlade, niti Vlada kao kolektivno telo nemaju ni obavezu ni ovlašćenje da kontrolišu finansijsko poslovanje RTS-a. Na osnovu Zakona o javnim medijskim servisima (usvojenog na predlog Vlade koju su činili isti politički akteri kao i današnju), finansijsko poslovanje RTS-a proverava interni revizor i njegov Upravni odbor, pa potom i spoljni revizor. Jednom godišnje, RTS podnosi Narodnoj skupštini „radi razmatranja i odlučivanja“, a Savetu REM „radi informisanja“, Izveštaj o radu i poslovanju za prethodnu godinu, sa izveštajem nezavisnog ovlašćenog revizora. Zbog toga, iako je finansijsko poslovanje RTS nesumnjivo stvar od javnog interesa, budući da Vlada nije organ kojem je RTS dužan da polaže račune, toj temi nije ni mesto na konferencijama za štampu Vlade Srbije, već na sednicama resornih odbora Narodne skupštine. S druge strane, ako je reč o pozivanju na odgovornost RTS-a koje

Aleksandar Vučić iznosi kao građanin Srbije, ono je, naravno, legitimno. Međutim, problem je u tome što su ta lična opažanja izneta za konferenciji za štampu koju nije sazvaio građanin Srbije, već na konferenciji za štampu predsednika Vlade Srbije, koja je, kao takva sazvana u službenim prostorijama, te [najavljena i objavljena na sajtu Vlade Srbije](#).

Slične opaske o dualitetu građanin/predsednik Vlade bi se mogle izneti i o kritikama upućenim na program ili na izjave date na javnom servisu. U tom pogledu postoji pored formalnog i suštinski problem. Naime, nakon konferencije za štampu predsednika Vlade je ostalo nejasno o kakvoj to mržnji „pojedinaica sa RTS“ prema Vladi govori, ni ko to sa RTS „nije video bazene“ (verovatno je reč o uslovima za rad vaterpolista). [NUNS je sve to okarakterisao](#) kao pritisak na javni servis, što ovakve izjave nesumnjivo i jesu. Pritisak je, za sada, imao efekta, kako pozitivnih (ekspresno objavljivanje glavnih podataka o troškovima praćenja olimpijskih igara), tako i negativnih (upadljivo odsustvo reakcije kojom bi javni servis pokazao da želi da istera na stvar sa predsednikom Vlade na čistac). Po obavljanje funkcije javnog servisa u ovoj priči je posebno opasna situacija u kojoj predsednik Vlade izričito tvrdi da „ne ide na RTS već četiri, pet meseci“ i najavljuje da to ni u buduće neće činiti. Još gore je što sve to ostaje bez reakcije samog RTS, REM, pa i Narodne skupštine.

Tačno je da državni funkcioneri uopšte nemaju obavezu da daju izjave za medije ili da gostuju u njihovim emisijama. Stoga, predsednik Vlade nema obavezu da se odazove pozivu na intervju koji dobije od bilo kog medija, pa ni javnog servisa. Ni zabrana diskriminacije iz člana 4. Zakona o javnom informisanju i medijima nije dovoljno elaborirana („Zabranjena je

neposredna i posredna diskriminacija urednika medija, novinara i drugih lica u oblasti javnog informisanja, naročito prema njihovoj političkoj opredeljenosti i uverenju ili drugom ličnom svojstvu.“ „Ne sme se ugrožavati slobodan protok informacija putem medija, kao ni uređivačka autonomija medija, a naročito vršenjem pritiska, pretnjom, odnosno ucenom urednika, novinara ili izvora informacija.“ „Sloboda javnog informisanja ne sme se povređivati zloupotrebom službenog položaja i javnih ovlašćenja, svojinskih i drugih prava, kao ni uticajem i kontrolom nad sredstvima za štampanje i distribuciju novina ili mrežama elektronskih komunikacija koje se koriste za distribuciju medijskih sadržaja.“) Naime, iako je očigledno reč o diskriminaciji RTS od strane predsednika Vlade, ne postoji ni organ niti pravni osnov koji bi premijera mogao da natera da gostuje u nekoj radio ili TV emisiji ovog emitera, niti da ga spreči da istovremeno gostuje i daje intervju drugim medijima. RTS i u takvim okolnostima može da u određenoj meri odigra ulogu javnog servisa – tako što bi redovno obavestavao građane o pozivima za gostovanje koje je uputio ovom nosiocu javne funkcije i o pitanjima koje je tom prilikom želeo da postavi ili razjasni.

Donacije beogradskoj komunalnoj policiji – rupe u propisu i propust gradonačelnika da ih zatvori

22. avgust 2016.

Novi primer donacija koje primaju organi vlasti od privatnih firmi koje podležu njihovoj kontroli, nakon slučaja „Jura – Inspekcija rada“, otkriven je u beogradskoj komunalnoj policiji. [Kako izveštava, „Insajder“](#), Komunalna policija je primala donacije od više firmi, a informaciju o poklonjenih 50 tablet računara od kompanije

„Moj kiosk“, u prvi mah nije ni dostavila novinarima, „iz zaboravnosti“, što naravno, podstiče sumnju da spisak ni sada nije potpun.

I ovde, kao u slučaju „Jura“, postoji opasnost da poklon utiče na nepristrasan rad javnih službi. Naime, u tekstu se kaže da je „u nadležnosti

Komunalne policije je, između ostalog, da kontroliše trafike na teritoriji Beograda, to jest da je u nadležnosti komunalaca „zaštita površina javnih namena od bespravnog zauzeća i oštećivanja (postavljanjem privremenih montažnih objekata i slično)“, kao i kontrolisanje poštovanja odluke o postavljanju tezgi i drugih pokretnih objekata na teritoriji Grada Beograda, koja propisuje i broj frižidera za sladolede i rashladnih vitrina koje kiosci mogu koristiti. Donaciju su primili od kompanije koja po svoj prilici ima najviše kioska na teritoriji Beograda. Novinari ističu da je ovo moguće jer Zakon o donacijama i humanitarnoj pomoći dozvoljava da privatne firme doniraju državne organe, ne izuzimajući i one čiji je zadatak kontrolisanje rada tih firmi, te da je takvim zakonskim rešenjem „praktično legalizovan jedan vid prikrivene korupcije“.

Transparentnost Srbija je krajem maja 2016, povodom slučaja „Jura“ [izdala saopštenje](#) u kojem smo pozvali Ministarstvo rada, Vladu i Državnu revizorsku instituciju da ispituju slučaj, pokrenu postupak za kažnjavanje odgovornih, vrata vozila dobijena mimo zakona i pokrenu

postupak za izmenu i dopunu propisa, kako bi se potpunije uredilo pitanje sukoba interesa koji nastaje u vezi sa poklonima koje primaju državni organi. Propisi nisu izmenjeni i vozila nisu vraćena, a slučaj još uvek nije detaljno ispitan.

Slučaj „Komunalne policije“ za sada je različit od prethodnog po tome što nema dokaza da je donacija bila iznuđena, a nemamo na delu ni apsurdnu situaciju u kojoj država investitoru s jedne strane daje finansijske podsticaje, a sa druge od njega traži donaciju za redovan rad državnog organa. Međutim, svi drugi problemi su tu. Za razliku od dobročinstava mecena koje pomažu muzeje, škole, bolnice, socijalne službe ili sportske saveze, znatno je teže poverovati da poklon komunalnoj policiji može biti i dobrovoljan i bezinteresan. Od mogućih loših scenarija, najmanju, mada nikako zanemarljivu opasnost, nosila bi varijanta u kojoj firma dobrovoljno donira komunalcima računare, u želji da pospeši njen rad na suzbijanju neloyalne konkurencije (na primer, drugih firmi koje krše pravila o komunalnom redu). Druga po stepenu opasnosti bila bi situacija u kojoj dar predstavlja pokušaj da se ostvari neka opipljivija korist za poklonodavca – da se utiče na komunalne policijace da im „progledaju kroz prste“, da se utiče na njihove rukovodioce da kontrolu planiraju na nekom drugom mestu itd. Od toga bi još lošija bila varijanta u kojoj kontrolori direktno iznuđuju poklone, kako ne bi obavili službenu dužnost. Kao što smo istakli i u slučaju „Jura“, sve i da „donacija“ nije bila iznuđena, očigledno bi bilo neprimereno da državni organ prima poklone od firme koju taj isti organ treba da podvrgne nadzoru, jer to stvara sukob interesa. Problem je to što propisi trenutno uređuju samo sukob javnog i privatnog interesa na nivou pojedinaca (funkcionera i javnih službenika), a ne i na nivou celih institucija.

U odsustvu jasnih kriterijuma za zabrane i ograničenja kod prijema poklona, važnu ulogu može da odigra nadzor i mišljenje nadređenih organa. Međutim, izgleda da je u slučaju Komunalne policije i ta šansa propuštena. Kako „Insajder“ piše, ugovor o poklonu sa preduzećem „Štampa sistem“ je zaključen 10. februara 2015. „po ovlašćenju gradonačelnika“. Očigledno je da je u ovom, a verovatno i u slučaju drugih donacija koje je primila Komunalna policija, takvo ovlašćenje gradonačelnik trebalo da uskrati, i da na taj način, i pre preciziranja propisa, spreči nastanak bilo kakvih sumnji u korupciju. Odgovornost gradonačelnika za ovaj propust je veća ukoliko se zaključivanje ugovora odobrio u svakom pojedinačnom slučaju, jer bi tada morao biti svestan štete koja može da nastane, a nešto manja ukoliko je izdato „blanko ovlašćenje“ za primanje donacija, bez razmatranja o rizicima koje one mogu da donesu.

Sakrivene pozicije

20. avgust 2016.

Iako ima logike da pregovaračke pozicije ne budu u potpunosti otvorene, jer bi u suprotnom druga strana u pregovorima mogla da sazna nešto što bi moglo da ugrozi postizanje ciljeva koji su od javnog interesa Srbije, to pravilo sigurno nije univerzalno primenjivo na ceo proces evrointegracija.

Iz zaključka Vlade na osnovu kojeg će pregovaračke pozicije Srbije nositi oznaku "Službeno" proizlazi da će spisak svih koraka koje naša država smatra da treba da preduzme na putu ka članstvu u EU, biti nedostupan javnosti do zvaničnog otvaranja pojedinih poglavlja.

Društvo

Pregovaračke pozicije Srbije nose oznaku "Službeno" i neće biti dostupne javnosti

Zamračen deo puta Srbije ka EU

Pregovaračka pozicija Srbije, odnosno spisak koraka koje naša država smatra da treba da preduzme na putu ka članstvu u EU, noseće oznaku "Službeno" i biće nedostupan javnosti do zvaničnog otvaranja pojedinih poglavlja, proizilaze iz zaključka Vlade Srbije.

File: V
Seremir | Beograd Centar, 18. avgust 13:30

Foto: Bojan Cvejić

Primera radi, bili bi opravdano da se od EU (pa posledično i od svih drugih), dok traju pregovori skrivaju krajnji ciljevi kojima Srbija teži i ustupcima na koje je spremna da pristane, u vezi sa obimom proizvodnje pojedinih poljoprivrednih kultura ili u vezi sa nekim pitanjima spoljne politike.

S druge strane, nema nikakvog razloga da budu tajne pozicije tamo gde nema suprotstavljenih interesa Srbije i EU – npr. u pogledu borbe protiv korupcije, poboljšanja efikasnosti pravosuđa, unapređenju javnih finansija itd.

Drugim rečima, mesta za ograničenu i privremenu tajnost podataka o pregovaračkim pozicijama ima jedino ako su ispunjena dva uslova:

- 1) ako se o nečemu zaista i pregovara (a nije reč o ispunjavanju unapred postavljenih uslova EU);
- 2) ako je reč o pitanjima gde postoje suprotstavljeni interesi Srbije i EU, a ne tamo gde „pregovori“ u stvari predstavljaju reforme za koje i Srbija i EU smatraju da su u obostranom interesu.

Mediji

Milioni evra u džep preprodavcima uglja iz Resavice

Danas, A. Milošević, 24. avgust 2016.

Kome i po kojim cenama rudnik Resavica prodaje svoj ugalj, pitanje je koje je u žižu interesovanja javnosti došlo nakon što je šef Svetske banke u Srbiji Toni Verheijen [objavio podatak](#) da je Resavica po zakonu dužna da svoj ugalj prodaje povlašćenim trgovcima po cenama nižim od tržišnih.

Oni ih zatim preprodaju velikim preduzećima i dalje na tržištu, beležeći zaradu veću od 100 odsto, a na štetu poreskih obveznika Srbije. Štaviše, Resavica je u više navrata tražila od Vlade Srbije da joj omogući prodaju po tržišnim cenama, ali joj to nijednom nije dozvoljeno.

U razgovoru za Danas, generalni direktor Resavice Stevan Dželatović objašnjava da je informacija tačna, ali samo delimično, jer ovaj rudnik najveći deo svoje proizvodnje prodaje direktno kupcima, a tek oko petine proizvodnje ide preprodavcima. Pa ipak, ta petina iznosi čak 122.000 tona uglja godišnje.

Ako bi bila tačna Verheijenova ocena da trgovci obračunavaju maržu od 100 odsto na cene koje po kojima im Resavica prodaje ugalj, to bi na tu količinu bilo oko **šest miliona evra izgubljenog profita** za ovo preduzeće. Čak i da je trgovačka marža samo 1.000 dinara po toni, gubitak se opet meri milionskim iznosom.

Kako je prethodno u svom blogu napisao Verheijen: "Kao prvo, srpski poreski obveznici direktno plaćaju plate svih 4.000 radnika u Resavici, kroz državne subvencije. Drugo, rudnik je primoran zakonom da svoj ugalj prodaje po ekstremno niskim cenama (7.900 do 9.300 dinara po toni), što je blizu polovine trenutne tržišne cene za ugalj. Takođe smo otkrili da taj isti ugalj posrednici onda preprodaju kompanijama i postrojenjima, ali ovog puta po tržišnim cenama (isti ugalj koji im je Resavica prodala za oko 8.000 dinara, posrednici prodaju za 16.000 do 17.000 dinara uz maržu od preko 100 odsto!). Glavni razlog za to je što samo nekolicina privilegovanih trgovaca ima pravo da kupuje ugalj od Resavice".

Dželatović međutim tvrdi da je Resavica prodala "samo oko 100 tona" uglja po ceni od 9.300 dinara "i to sindikatima" i podseća da u ovom rudniku samo deo proizvodnje čini ugalj "u komadu" čija je veličina od šest do 15 centimetara, dok je ostatak ugalj sitnije granulacije - od pola centimetra ("grah") do najviše šest centimetara ("kocka"). Ovaj ugalj se kasnije preprodaje preduzećima, pri čemu cena sitnog uglja ne zavisi od njegove veličine, već od kalorijske vrednosti. Tako Resavica ugalj sada trgovcima prodaje po

ceni 3.963 dinara po toni za veličinu od dva do četiri centimetra kalorijske vrednosti od 11.500 kilodžula, pa do 8.310 dinara za "pranu kocku" toplotne moći od 19.205 kilodžula.

"Mi smo tražili da nam Vlada Srbije odobri za 11,7 odsto više cene, koje nisu menjane još od 2013. godine, ali nam do sada to nisu dali. Sve smo predložili Ministarstvu privrede. Ali, mi možemo da prodajemo uglj samo po onim cenama koje nam odobri Vlada. Mi ne možemo da Vladi Srbije govorimo kolika će biti cena", kaže Dželatović.

Prema njegovim rečima, glavni kupac Resavice je EPS, kome ide polovina godišnje proizvodnje od 600.000 tona. Ostali kupci su bolnice, sindikati i drugi javni sistemi, dok petina ide preprodavcima. Zbog čega vlada Srbije ne dozvoli Resavici da podigne cene bar za taj uglj koji plasira potpuno komercijalnim trgovcima, nije razumljivo, jer je jasno da te privatne firme ubiru zaradu koja bi mogla da ostane ovom javnom preduzeću. Naime, od 94.000 tona koliko dobijaju veliki kupci, samo 21,5 tona čini uglj veličine tri centimetra i veći, koji mogu da koriste domaćinstva i manja postrojenja, pa postoji stvarna potreba da se prodaje putem maloprodajne mreže. Sav ostali sitan uglj pogodan je samo za industrijske namene i preprodavci ga i prodaju takvim korisnicima.

Ministarstvo privrede nije odgovorilo na pitanja Danasa o ovoj temi.

Sugestija Svetske banke je da se radi o **povlašćenim kupcima**, jer uglj od Resavice ne može da kupi svako ko to poželi.

Dželatović odbija takvu sugestiju, tvrdeći da je postupak izbora kupaca javan i transparentan i da se zasniva isključivo na ispunjavanju tenderskih uslova. - Ove godine nam se na javni poziv javilo 64 preduzeća, od kojih su prihvaćene prijave njih 55. Od toga je 12 velikih kupaca, koji godišnje uzimaju više od 2.000 tona uglja i 43 malih kupaca kojima prodajemo ispod 2.000 tona. Konkurs sprovodimo u dve faze. U prvoj biramo kupce koji ispunjavaju tehničke uslove (da su registrovani za prodaju uglja, da imaju odgovarajući broj kamiona itd.), a u drugoj fazi, na osnovu zahteva kupaca i raspoloživih kapaciteta, odlučujemo koliko će koji trgovac moći da kupi uglja od Resavice - zaključuje Dželatović.

Ko su kupci resavičkog uglja po niskim cenama

Nakon objave vesti da država limitira cene Resavici i da samo mali broj povlašćenih trgovaca ima pravo da kupuje uglj po niskim cenama od ovog rudnika i da ga onda preprodaje firmama kojima bi i sama Resavica mogla da ga proda po tim istim cenama, pokret Dosta je bilo je saopštio da je od Resavice po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja zatražio spisak najvećih kupaca. Međutim, ovaj spisak je već dostupan javnosti na sajtu Resavice.

Tako je u ovoj godini **12 preprodavaca** dobilo pravo da od Resavice kupi više od 2.000 tona uglja. To su firme Ineks Morava iz Niša, DD Nikolić iz Čuprije, Duga komerc iz Despotovca, Aleksa-P iz Svilajнца, Gud vil VG iz Beograda, Ogrev Stamenković iz Zaječara, Vranjica iz Beograda, Iskra Krajina Komerc iz Batajnice, Bravoks iz Sokobanje, Sole komerc iz Beograda, Ogrevcentar iz Niša i Imperija kompani A3-plus iz Beograda.

Ovih 12 kupaca ima pravo da kupi ukupno 94.000 tona uglja.

Na sajtu Resavice dostupan je i spisak preostala 43 mala kupca, koji ukupno mogu da kupe 28.000 tona uglja.

Ministarstvo rudarstva: Čeka se Plan poslovanja Resavice

U Ministarstvu rudarstva i energetike za Danas kažu da "Resavici nije "zabranjeno" da ugalj prodaje po tržišnim cenama, već da cenu uglja, na predlog Resavice, odobrava Vlada Srbije, što predstavlja proceduru u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima".

"JP PEU Resavica Godišnjim planom poslovanja (GPP) definiše cenu uglja i na osnovu toga traži saglasnost Vlade za povećanje cene. Plan poslovanja za 2016. godinu još uvek nije usvojen, jer ga JP PEU Resavica nije usaglasila sa Ministarstvom privrede. Predlogom GPP-a za 2016. godinu, predviđeno je povećanje cena, koje će stupiti na snagu nakon usvajanja tog plana. Ne postoje povlašćeni kupci, niti povlašćene cene - jednom godišnje JP PEU Resavica, raspisuje javni tender za prodaju uglja za veleprodaju. Pravo na učešće na tenderu imaju sva zainteresovana pravna lica koja se bave trgovinom ugljem. Reč je o transparentnom postupku i sve informacije, uključujući i spisak svih kupaca, dostupne su na sajtu JP PEU Resavica", navodi se u odgovorima Ministarstva rudarstva.

Kako dodaju, Ministarstvo rudarstva i energetike nije nadležno za kontrolu prodaje uglja.

"Napominjemo da se ne može govoriti o prebacivanju profita sa Resavice na trgovce, s obzirom na to da se JP PEU Resavica ne bavi maloprodajom, transportom, niti dostavom uglja do potrošača. JP PEU Resavica se bavi proizvodnjom uglja pre svega za potrebe EPS-a, toplana i industrije, dok manju količinu uglja za široku potrošnju prodaje trgovcima na tenderu. Trgovci ogrevom godinama unazad snabdevaju ugljem stanovništvo sa svojih stovarišta. Ugalj kojim trguju, oni obezbeđuju iz Resavice, drugih rudnika iz Srbije, a delom i iz uvoza", dodaju u Ministarstvu.

